

„Dreptul și societatea în tranziție”
Sesiunea anuală de comunicări științifice, 20 aprilie 2023, București

dr. Radu STANCU*

Pe data de 20 aprilie 2023 au avut loc la sediul Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” („ICJ”) al Academiei Române – Casa Academiei Române din București, sesiunea anuală de comunicări științifice¹.

Evenimentul cu tradiție în lumea juridică din România a avut ca temă centrală anul acesta „Dreptul și societatea în tranziție”.

Cum este menționat încă din titlul sesiunii, scopul urmărit de participanți, respectiv profesori, experți, doctoranzi și practicieni, a fost găsirea de moduri specifice științei juridice pentru a explica tehnic diferitele măsuri de tranziție din societatea contemporană, fie ca este vorba de tranziția ecologică sau de cea digitală.

Dl. prof. univ. dr. Mircea Duțu, în calitatea sa de director al Institutului, a nuanțat în **cuvântul de deschidere**² importanța cercetării fundamentale care nu trebuie să fie confundată și redusă la „consultanță juridică de specialitate”, aceasta din urmă revenindu-i ca sarcină robotului prin dezvoltarea inteligenței artificiale.

Astfel, la pragul celor 70 de ani de la crearea sa, spunea dl. prof. Duțu, Institutul de Cercetări Juridice, prin constanța sa, are rolul de metronom în societatea românească, cu atât mai mult în vremurile de tranziție pe care le traversăm.

Ca primă unitate românească creată la nivel național cu scopul de a realiza cercetări fundamentale și de a găsi moduri tehnice de aplicare a conceptelor în domeniul dreptului, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române are datoria să ducă la nivelul superior analiza de specialitate căci a venit „momentul de a ne achita de mari datorii care s-au manifestat de-a lungul existenței științei și culturii juridice românești”, cum ar fi existența unor tratate reprezentative pentru fiecare ramură de drept, începând cu cel civil și până la noile drepturi.

Subliniază totodată dl. prof. Duțu că „vom trece la o alta etapă a dreptului prin impactul digitalizării și al inteligenței artificiale, neștiind în ce măsură scopurile

---

* Cercetător științific gr. III, membru Sector Drept Privat „Traian Ionașcu” al ICJ; radu.stancu@email.com

¹ <https://www.icj.ro/sesiune-stiintifica-2023.html>.

² Cuvântul de deschidere ținut de către Directorul ICJ și Sesiunea plenară au fost transmise online de Universul Juridic (<https://www.facebook.com/portaluju/videos/181239954795027>).

analizei juridice vor rămâne cele tradiționale și de asemenea sub ce formă cercetătorul își va îndeplini rolul său”.

Netăgăduind eficiența și utilitatea inteligenței artificiale în practica dreptului, conferențiarul scoate în evidență rolul major al cercetătorului contemporan menționând că *„adevărata cercetare științifică în domeniul dreptului trebuie să devină prin excelență una desfășurată de ființa umană (...) pentru ca orice inteligență artificială, fie ea oricât de performantă, nu va fi purtătoare de creativitate în atare măsură încât să suplinească cercetătorul pe probleme fundamentale, de noțiuni, de concepte și de paradigme”.*

Tocmai în această nouă cheie de interpretare a realității sociale, dar și pentru a puncta cei 70 de ani de existență a Institutului, dl. prof. Dușu a anunțat planul de interes al cercetătorilor științifici ai institutului pe care îl cărmuiește, acțiuni de cercetare ce vor avea ca reper ciclul de conferințe *„Tradiția constituțională și perspectivele constituționalismului în România”* consacrat centenarului Constituției din 1923.

După cuvântul de deschidere, au avut loc **sesiunea plenară** la care au luat cuvântul dna prof. univ. dr. Dana Tofan³, prezentând tema *„Codul administrativ. Codul de procedura administrativă. Complementaritate”.*

Cum este menționat încă din titlu, cercetarea d-nei prof. Tofan a vizat arătarea aspectelor de complementaritate dintre cele două acte normative. Apoi, prin codificarea materiei administrative, menționează în expozeu că România este singura țară din Uniunea Europeană și printre putinele din lume care a reușit să reunească într-o singură construcție legislativă reglementările din domeniul administrativ.

Prin această idee de *„complementaritate”*, cercetarea a urmărit scoaterea în evidență faptul că *„în zona dreptului administrativ și a legislației administrative în sens larg este dificil să se facă o departajare între normele de drept substanțial și normele de drept procedural”*, spre diferență de celelalte coduri, cum ar fi cele de civil și de procedură civilă sau de penal și procedură penală.

Pe lângă exemplele edificatoare prin care s-a arătat existența de reguli ce aparțin în mod tradițional procedurii administrative ce se regăsesc codificate și în codul administrativ, dna. prof. Tofan aduce în atenția auditoriului actualitatea legislativă din domeniu și stadiul proiectelor de legi speciale în ciclul legislativ.

În continuare a luat cuvântul dl. prof. univ. dr. Daniel-Mihail Șandru⁴ care a prezentat tema *„Garanții juridice de protecție a cetățenilor în strategia Uniunii Europene privind societatea digitală”.*

Dl. prof. Șandru, prin prezentarea sa, a scos în evidență rolul central pe care îl ocupă instituțiile de la Bruxelles, și mai ales încercările peste care trebuie să treacă Uniunea Europeană. Astfel, spune dl. prof. Șandru *„Uniunea Europeană trebuie să facă un echilibru între drepturile cetățenilor și necesitatea de a dezvolta companiile și, în general, comerțul”.*

³ Cercetător științific gr. I, membru al Sectorului de Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ.

⁴ Cercetător științific gr. I, șef Centru de Studii de Drept European al ICJ.

Mai apoi, prezentarea subliniază noțiunea de „cetățenie europeană” în lumina protecției pe care Comisia de la Bruxelles o construiește în jurul cetățenilor statelor membre U.E. atât în spațiul uniunii, cât și vis-a-vis de amenințările exterioare acestuia.

Cu privire la izvoarele garanțiilor juridice, se menționează că acestea sunt în mod evident tratatele iar în privința drepturilor omului este Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Dl. dr. Tudor Avrigeanu⁵ încheie discuțiile sesiunii plenare prin prezentarea temei intitulată „Tranziția socială și „constatele dreptului””.

Dl. cercetător dr. Avrigeanu dezvoltă construcția intelectuală a prezentării sale pornind de la o interogație, respectiv care va fi noua formă de gândire juridică adaptată realității societății ce se prefigurează.

Sâmburele de răspuns la această întrebare este identificat de cercetător chiar în emblema Academiei Române, mai precis reprezentarea zeiței Minerva alături de care se găsește bufnița.

Citându-l pe filozoful german Georg Wilhelm Friedrich Hegel, care spunea în *Principiile filosofiei dreptului* „despre bufnita Minervei care își ia zborul abia la asfințit”, dl. cercetător dr. Avrigeanu deduce „că noi nu putem înțelege o epocă decât atunci când ea se aproprie de sfârșit”.

Făcând astfel o paralelă cu efectele asupra dreptului a perioadei de tranziție de la antichitate la evul mediu sau cum arăta dreptul în secolele care au urmat renașterii până la modernitatea desăvârșită în secolul XIX, conferențiarul concluzionează printr-o parafrază a gândului lui Nicolae Iorga materializat în lucrarea *Idei asupra problemelor actuale: Forme cari se duc și realități cari vin. Vechea și noua Europă*, și anume „întotdeauna avem o perioadă în care formele pe care continuu sa le aplic și în care gândesc nu mai corespund unor realități care încă nu au venit deplin ca să le pot conștientiza, dar au venit suficient pentru a da peste cap totul, având așadar o perioadă de dezorientare”. Totuși, într-o atare situație, elementul de legătura care ține laolaltă construcția socială este „tradiția”.

În concluzie, dl. cercetător Avrigeanu spune că „formele de gândire juridice sunt discontinue pe de o parte, și, pe de altă parte, exagerarea sensu a permanentizării unei forme în care categoriile de gândiri juridice rămân aceleași schimbând numai conținutul”.

În funcție de domeniul juridic abordat, comunicările științifice s-au dezbătut în cadrul a **șapte secțiuni de specialitate** după cum urmează.

Prima secțiune a fost dedicată dreptului procesual civil, celui comercial și insolvenței iar dezbaterile au fost moderate de dl. prof.univ.dr. Gheorghe Bută⁶.

În cadrul acestei secțiuni, dl. Dumitru Dobrev, cercetător științific al ICJ, a prezentat lucrarea „*Examen al practicii judiciare în materia atragerii răspunderii organelor de conducere ale debitoarei aflate în încetare de plăți. Atragerea răspunderii administratorului în condițiile art. 169 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 85/2014*”.

⁵ Cercetător științific gr. II și șef Sector de Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ.

⁶ Cercetător științific gr. I, membru Sector Drept Privat „Traian Ionașcu” al ICJ.

Cercetătorul prezintă, așa cum arată și în titlu, raționamentul soluțiilor instanțelor de judecată ce stau la baza admiterii ori respingerii acțiunilor care au ca obiect angajarea răspunderii administratorului și/sau a altor conducători pentru oprirea plăților de către debitor. Totodată, dl. Dobrev subliniază jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție privind armonizarea practicii din domeniu.

Dna. jud. prof. univ. dr. Evelina Oprina⁷ face o analiză cu privire la „*Competența instanței de executare între schimbare de paradigmă, confuzie sau clarificare*”. Mai precis, dna Oprina pune în lumina vulnerabilitatea dispozițiilor art. 112 din Codul de procedură civilă relative alegerii instanței de executare competente din perspectiva contenciosului constituțional. Se atrage astfel atenția că lăsarea la dispoziția unei părți alegerea instanței teritoriale competente poate fi considerată drept o carență legislativă „*de vreme ce acțiunile executorii exercitate separat de către creditor față de fiecare debitor în parte pot atrage competențele unor instanțe de executare diferite*”.

O temă deosebit de actuală este abordată de dna. conf. univ. dr. Cristina-Ioana Florescu⁸ în lucrarea „*Soluționarea disputelor generate de progresul noilor tehnologii informaționale*”. Studiul se axează pe analiza impactului inteligenței artificiale în domeniul juridic, cu precădere în a prezenta avantajele și dezavantajele folosirii noilor tehnologii în soluționarea litigiilor.

În contextul diferitelor crize pe care le traversăm⁹, implicit cea financiară, dl. lect. univ. dr. Dumitru Văduva¹⁰ abordează în studiul său „*Regimul legal al dobânzilor în dreptul profesioniștilor-comercianți*”. Pusă în cheia răspunderii civile, cercetarea subliniază efectele întârzierii executării plății bănești atât pentru debitorul creditorului profesionist, cât și pentru cel al creditorului neprofesionist.

Dl. lect. univ. dr. Cosmin Santi¹¹ a prezentat lucrarea intitulată „*Dreptul de devoluțiune și instituția controlului judiciar*”. Printr-o comparație drept canonic-drept civil, autorul arată caracterile noțiunii de „*devoluțiune*” ce sunt conținute în definițiile date în cele două drepturi, cât și modurile prin care organele administrative superioare exercită un control ierarhic *ex officio*.

Studiul conchide că „*dreptul de devoluțiune reprezintă un control canonic, asemenea instituției controlului judiciar din dreptul civil, prin care instanțele judecătorești superioare sub directa supraveghere a autorității canonice jurisdicționale au obligația și puterea de a verifica, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești inferioare și de a casa sau modifica acele hotărâri ce sunt greșite sau de a le confirma pe cele ce sunt legale și temeinice*”.

⁷ Universitar al Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”; Judecător, Tribunalul Ilfov.

⁸ Universitatea „Spiru Haret”, București, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative; Avocat; Arbitru.

⁹ Spre readucere aminte, Sesiunea de comunicări științifice din anul 2022 organizată de ICJ a abordat ca temă „*Dreptul și crizele Globale. Implicații juridice ale crizei sanitare*”, <http://www.icj.ro/Book-of-abstract-2022.pdf>.

¹⁰ Facultatea de Științe Economice și Juridice a Universității din Pitești.

¹¹ Universitatea „Valahia” din Târgoviște.

Ultima lucrare din aceasta prima secțiune aparține d-lui lect. univ. dr. Dragoș Daghe¹², respectiv „*Societatea comercială în lumina noilor modificări ale reglementărilor societare*”. Studiul prezintă dreptul pozitiv în domeniul statutului juridic al *societății comerciale*, și anume noile reglementări din domeniu.

Rămânând în sfera dreptului privat, ce-a de-a **doua secțiune** a avut ca materii de cercetare „*Dreptul civil, Dreptul muncii și cel al Familiei*”.

Secțiunea a fost moderată de dna. prof. univ. dr. Raluca Dimitriu¹³ care a prezentat totodată și cercetarea domniei sale intitulată „*Statutul îngrijitorului la domiciliu*”.

Prin studiul său, dna. prof. Dimitriu arată particularitatea cadrului legislativ ce reglementează statutul persoanei ce prestează servicii de lungă durată persoanelor în nevoie. Se prezintă fragilitatea normelor juridice cauzată atât de fragmentarea lor, cât și de neclaritatea conținutului și contradictorialitatea dintre dispoziții.

Mai mult, dna Profesor subliniază faptul că organele însărcinate cu controlul muncii, în special inspecția muncii, „*s-au dovedit până acum puțin preocupate de identificarea cazurilor de muncă nedeclarată și, în general, de protecția lucrătorilor ce prestează îngrijire de lungă durată, la domiciliu*”.

De o manieră generală, lucrarea ne creează imaginea completă a cadrului juridic în care acest tip de activitate se poate desfășura și prezintă în același timp „*disfuncționalitățile actualelor reglementări*”, care au doar un singur punct de interes, respectiv nevoile beneficiarilor. Astfel, se remarcă din studiu necesitatea unei reglementări speciale relative protecției persoanelor care prestează munca adaptată vârstnicilor, copiilor sau a persoanelor cu dizabilități.

Dna student Elena Sârghi¹⁴ a prezentat tema „*Considerații cu privire la contractele electronice și consensualismul digital*”. Studiul a prezentat un real interes din partea participanților la secțiune prin prisma obiectului analizat, și anume cercetarea comparativă a conceptelor de contract electronic și consensualism oferit prin mijloace digitale.

O analiză axată pe protecția datelor a fost prezentată de dna. lect.univ.dr. Mirela Carmen Dobrilă¹⁵ prin tema sa „*Inteligența artificială la încheierea contractelor. Și cum rămâne cu protecția datelor personale?*”.

Dna. Dobrilă atrage atenția în materialul său cu privire la implicarea umană și a eticii în utilizarea inteligenței artificiale. Astfel, spune autorul „*este necesar să urmărim riscurile asociate utilizării inteligenței artificiale în anumite situații, mai ales în condițiile în care sunt dezvoltate sisteme de inteligență artificială care sunt proiectate să fie din ce în ce mai autonome, când sistemul este proiectat să învețe și să acționeze pe baza efectelor observate anterior*”.

¹² Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

¹³ Cercetător științific gr. I, șef sector Drept Privat „Traian Ionașcu” al ICJ.

¹⁴ Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

¹⁵ Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

În concret, lucrarea prezintă maniera în care este utilizată inteligența artificială la etapa negocierii contractuale și cea a încheierii contractului, privite în strânsă legătură cu principiul libertății contractuale și cu cel al buneii credințe.

Desigur, autorul pune aceasta fază pre-contractuală în lumina respectării dreptului la protecția datelor cu caracter personal prevăzut de Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD).

Subsemnatul a prezentat „*Caracterizarea noțiunii de fază post-contractuală*”. Prin cercetarea efectuată, am intenționat să punem pe masa discuțiilor opinia unei părți a doctrinei, cu precădere franceze, care identifică trei etape distincte în ceea ce s-ar putea numi „*procesul contractual*”, și anume faza pre-contractuală, faza de executare propriu-zis a contractului și o ultima fază, cea post-contractuală.

Etapa post-contractuală este una polimorfă, varietatea formelor pe care le poate lua fiind consecința legăturilor logice pe care aceasta o are față de rezultatul fazei principale de executare a contractului inițial.

Dna cercetător științific dr. Oana-Florentina Ispas¹⁶ a prezentat lucrarea „*Despre transmiterea proprietății private asupra imobilelor în perioada de tranziție a sistemelor de publicitate imobiliară*”.

Se arată în studiu că regimul juridic al dreptului de proprietate privată asupra imobilelor a cunoscut numeroase modificări de-a lungul perioadei de aplicare a dreptului civil românesc, din cele mai vechi timpuri până în prezent.

Totodată, cercetarea evidențiază „*pe de o parte, că pe teritoriul României sistemele de publicitate imobiliară au fost influențate de sistemele de drept aplicabile la momente diferite în diferitele regiuni istorice, iar pe de altă parte că la nivelul conținutului juridic al efectelor, sistemele de publicitate au produs efecte juridice diferite: fie de publicitate, fie de transmitere sau constituire a dreptului.*”

Prin concluzia lucrării se reliefează nevoia unei interpretări sistematice și armonizate a regimului actual al publicității imobiliare, căci, în prezent, efectul înscrierii drepturilor tabulare în Cartea funciară este strict de publicitate a operațiunii juridice formale translative, ori constitutive, a dreptului de proprietate prin act juridic încheiat în formă autentică.

Dna dr. Cristiana-Mihaela Crăciunescu¹⁷ a prezentat studiul „*Dreptul la despăgubiri în cadrul divorțului contencios*”. Tema cercetării s-a concentrat pe noțiunea de „*culpă*” a soților în divorț și a efectelor acesteia în repararea prejudiciului.

Dna. dr. Crăciunescu menționează că „*efectele pecuniare ale divorțului contencios încearcă să compenseze, pe cât posibil, suferințele soțului nevinovat, care, pe lângă pierderea familiei, mai suportă și o serie de prejudicii sau măcar inconveniente de ordin material, care au efecte nefaste asupra viitorului său*”.

Pe lângă aceste particularități, se specifică în studiu că instituțiile arătate au un caracter de noutate în legislația română, fapt pentru care jurisprudența nu a reușit încă să fie una unitară, fiind încă „*în căutare de sensuri și interpretări*”.

¹⁶ Cercetător științific, membru sector Drept Privat „Traian Ionașcu” al ICJ.

¹⁷ Formator al Institutului Național al Magistraturii.

Rămânând în sfera dreptului familiei, dna cercetător științific gr. III dr. Mihaela-Gabriela Berindei¹⁸ a expus studiul privind „*Dreptul copiilor minori la întreținere din partea părinților*”.

Noțiune juridică reglementată încă din cele mai vechi timpuri, dreptul copiilor minori la întreținere din partea părinților, și anume obligația de întreținere în natură sau în bani, cunoaște în dreptul pozitiv român multiple modificări, „*dat fiind caracterul permanent și actual al asigurării mijloacelor necesare traiului persoanei care se află în stare de nevoie*”.

Totuși, dna cercetător Berindei analizează juridic soluțiile pronunțate de instanță, care produc efecte în jurisprudența națională, cu privire la situațiile în care părinții sunt despărțiți sau nu mai locuiesc împreună cu copiii lor minori.

Amintim ca pe lângă studiile amintite mai sus, au mai contribuit la prezenta secțiune următorii autori :

- Prof. univ. dr. Dan Țop¹⁹ cu lucrarea „*Considerații privind noile reglementări ale instituției reprezentanților salariaților din legea dialogului social*”;
- Judecător, Corina-Mihaela Marcu-Șiman²⁰ cu lucrarea „*Avatarurile termenelor substanțiale și procedurale în dreptul muncii*”;
- Conf. univ. dr. Nora Andreea Daghie²¹ cu lucrarea „*Considerații pe marginea răspunderii pentru fapta persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială*”.

Secțiunea a patra dedicată „*Teoriei Generale a Dreptului, Filosofia și Sociologia dreptului*” a fost moderată de către dl. CS II, dr. Tudor Avrigeanu.

Prima lucrare prezentată a fost cea a d-lui prof. univ. dr. Ion Craiovan²². În cercetarea sa intitulată „*Despre unitate, diversitate și schimbare în evoluția istorică a dreptului*”, dl. prof. Craiovan conceptualizează rolul lui *homo juridicus* în construcția „*nucleului dreptului, ca proiect normativ imperativ unitar al ființei umane pe Terra*”.

Se reține că cele trei noțiuni menționate în titlul studiului, *unitate, diversitate și schimbare* sunt supuse încercărilor, în special modului „*în care dreptul participă la rezolvarea problemelor globale dar și a celor concrete, cum, în diferite contexte, soluționează problemele oamenilor – hic et nunc !*”.

Dl. prof. univ. dr. Emilian Ciongaru²³ a supus auditoriului din secțiunea de specialitate tema „*Dreptul ca valoare și valoarea dreptului*”. În cercetare se arată că „*dreptul adevărat nu este altceva decât acel drept care are scopul de a contribui decisiv la inițierea și realizarea unei societăți democratice formată din oameni cu voință liberă, manifestată ca voință de sta, deci care contribuie la crearea unor*

¹⁸ Cercetător științific gr. III, membru Sector Drept Privat „Traian Ionașcu” al ICJ.

¹⁹ Coordonator doctorat în cadrul ICJ; Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR).

²⁰ Judecător, Curtea de Apel Cluj; doctorand, Facultatea de Drept București.

²¹ Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați.

²² Președintele Asociației Române de Filosofie a Dreptului; membru al Academiei Europene.

²³ Universitatea „Titu Maiorescu” din București.

principii și valori fundamentale ale îndeplinirii idealului social ca fundament definitoriu al statului”.

Repunând discuția în spațiul românesc, dl. conf. univ. dr. Viorel Miulescu²⁴ a expus studiul *„Reflecția școlilor dreptului în gândirea juridică românească: Școala dreptului natural și școala istorică a dreptului*”. Analiză făcută dintr-o perspectivă istorică, lucrarea pune în lumină maniera în care gândirea juridică română a fost influențată de diferitele școli ale dreptului, cu precădere cea din prima jumătate a secolului al XX-lea și până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial.

Prin cercetarea *„Constante ale Dreptului, constante sociale – constante contrastante?”* dl. drd. Cristian Neacșiu²⁵ pune într-o cheie filozofică conceptele de *constantă, continuitate și temporalitate* cu aplicabilitate la noțiunea de drept.

Studiul dorește prin diferite tehnici de deducții și inducții logice să afle răspunsul la întrebarea dacă *„continuitatea reprezintă trăsătura care se aplică obiectului?”*

Pe lângă lucrările mai sus enumerate, au contribuit la prezenta secțiune următorii autori:

- Lect. univ. dr. Iulia Boghirnea²⁶ cu lucrarea *„Comparație între rescrierile romane și hotărârile preliminare ale C.J.U.E. ca izvoare formale ale dreptului”*;

- Conf. univ. dr. Maria-Luiza Hrestic²⁷ și Lect.univ.dr. Ivan Vasile Ivanoff²⁸ cu lucrarea *„Importanța practică a interpretării corecte a legilor”*;

- CS gr. III, lect. univ. dr. Ion Flămânzeanu²⁹ cu lucrarea *„Respectarea legilor și a drepturilor celorlalți”*.

Secțiunea dedicată *„Drept administrativ, Drept constituțional”*, **ce-a de-a cincea secțiune**, a avut ca moderator pe dna.prof.univ.dr. Dana Tofan.

Lucrarea d-nei prof. univ. dr. Marieta Safta³⁰ *„Justiția constituțională în tranziție”* a fost primul studiu prezentat în secțiune. Dna. prof. Safta reține în cercetarea sa că, luând în considerare experiența acumulată în domeniul dreptului constituțional, legiuitorul trebuie să aibă o implicare mai accentuată în reglarea unor instituții juridice cu scopul facilitării activității Curții Constituționale.

Aducând o perspectivă penală dezbaterilor, dl. conf. univ. dr. Milutin Adrian Truichici³¹ și dna. dr. Luiza Neagu³² au prezentat studiul *„Efectul direct al hotărârilor penale pronunțate de statele membre ale Uniunii Europene în lumina CJUE. Implicații asupra reținerii recidivei internaționale”*.

²⁴ Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative, Universitatea „Spiru Haret” din București.

²⁵ Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR).

²⁶ Universitatea din Pitești.

²⁷ Facultatea de Științe și Inginerie, Universitatea „Valahia” din Târgoviște.

²⁸ Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Valahia” din Târgoviște.

²⁹ Membru Sector Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ; Facultatea de Drept și Administrație Publică, Universitatea „Spiru Haret” din București.

³⁰ Universitatea „Titu Maiorescu” din București.

³¹ Universitatea „Titu Maiorescu” din București.

³² Cadru didactic asociat, Universitatea „Titu Maiorescu” din București.

În cercetarea prezentată, autorii atrag atenția asupra „necesității de cooperare cu diligență și în mod uniform la schimburi de informații privind condamnările penale” între statele membre ale U.E.

Lucrarea se concentrează pe situația în care o jurisdicție penală dintr-un stat U.E. este sesizată să judece o persoană care a fost deja condamnată de o instanță dintr-un alt stat, „fără a fi în măsură să țină seama de aceste hotărâri de condamnare anterioare.”

Desigur, problematica abordată deschide multe fronturi de dezbateră din punct de vedere al practicii, de la competența teritorială, până la reținerea stării de recidivă și respectarea termenelor de prescripție.

Dl. dr. Iosif Friedmann–Nicolescu³³ a prezentat lucrarea „*Dreptul și societatea contemporană – evoluție sau involuție*”. Prin studiul său, dl. dr. Friedmann–Nicolescu își pune întrebarea dacă în contextul actual marcat de multiple schimbări „*dreptul în societatea umană*” se afla într-o stare de progres sau de regres.

Dna. dr. Irina Alexe a intervenit în dezbateră prin prezentarea lucrării „*Consortiul administrativ, formă de asociere (ne)sustenabilă pentru comasarea voluntară a unităților administrativ teritoriale*”.

„*Demarhia sau despre încercarea de înlănțuire a hazardului: între trecut și viitor*” a fost tema abordată de dl student Cosmin Țugui³⁴ în cadrul prezentei secțiuni.

Au mai contribuit cu lucrări :

- Conf. univ. dr. Claudia Gilia³⁵ cu lucrarea „*Rolul Curții Constituționale a României în asigurarea echilibrului între puteri*”;

- Conf. univ. dr. Marius Andreescu³⁶ cu lucrarea „*Suveranitatea națională și puterea de stat în contextul integrării euroatlantice a României*”;

- Dr. Valentin-Stelian Bădescu³⁷ cu lucrarea „*Unele considerații privind influența calității reglementării actelor administrației publice asupra statutului de drept din România într-o societate aflată permanent în tranziție*”.

Penultima secțiune a sesiunii de comunicări a fost moderată de dl. prof. univ. dr. Daniel-Mihail Șandru și a avut ca obiect „*Drept European, Drept Internațional Public*”.

„*Dinamica dreptului internațional în societatea contemporană și transdisciplinaritatea sa*” a fost tema abordată de dna dr. Cristina Elena Popa–Tache³⁸. Autorul subliniază faptul că „*societatea actuală a experimentat un nivel fără precedent al crizelor mondiale, de la conflicte armate, la crize financiare și sanitare.*”

Se arată că în atare situație, societatea se îndreaptă tot mai mult către modelarea normelor internaționale, către creație și transdisciplinaritate ca instrument pentru

³³ Consiliul Baroului București – Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România.

³⁴ Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

³⁵ Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității „Valahia” din Târgoviște.

³⁶ Facultatea de Științe Economice și Drept a Universității din Pitești.

³⁷ Membru al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii.

³⁸ Cercetător independent; membră a European Society of International Law (ESIL).

reglementarea tuturor aspectelor derivate, observându-se influența evoluțiilor strategice și tehnologice asupra sensului și interpretării dreptului internațional însuși.

În elaborarea studiului său, dna. dr. Popa–Tache s-a folosit de unele metode de introspecție științifică specifice corelată cu metoda de tip transdisciplinar bazată pe surse primare și secundare izvorâte din doctrina de specialitate.

Dl. drd. Marius-Cătălin Mitrea³⁹ a prezentat lucrarea *„Principiul proporționalității în domeniul confidențialității și protecției datelor: Riscurile dezechilibrului raportului public – privat”*.

Prin lucrarea sa, dl. drd. Mitrea dorește să identifice acele situații din sectorul public și cel privat în care principiul proporționalității și prelucrează datele cu caracter personal nu sunt respectate.

Ce se subliniază prin studiu este faptul că dorința de maximizare cu orice preț a autorității și controlului, respectiv a profitului, prin încălcarea principiului proporționalității, reprezintă un derapaj grav de natură să afecteze puternic întreaga societate.

„Inteligența artificială. Recomandări, orientări și cadrul juridic în România” este lucrarea susținută de dna. drd. Daniela Ghițuleasa (Duță)⁴⁰. După cum este arătat și în titlu, materialul de cercetare prezintă cadrul juridic și evoluțiile semnificative în ceea ce privește inteligența artificială.

La prezenta secțiune a mai contribuit cu lucrarea *„Cadrul legislativ unional și de transpunere privind contractele de vânzare de bunuri încheiate între vânzător și consumator în condițiile unei economii digitalizate”*, dna. conf. univ. dr. Elise Nicoleta Vâlcu⁴¹.

Secțiunea a șaptea „Științe Penale, Criminologie” a fost moderată de dna.dr.cercetător științific gr. III dr. Versavia Brutaru⁴².

Totodată, dna cercetător Brutaru a prezentat studiul *„Adaptarea dreptului penal la evoluția digitală – Fenomenul Cyberbullying”*.

O temă extrem de actuală, lucrarea arată că *„hărțuirea cibernetică are o varietate de atribute care pot accentua impactul comportamentului agresiv: de exemplu, potențialul de a include un public mai larg; anonim; natura mai durabilă a cuvântului scris; și capacitatea de a atinge ținta în orice moment și în orice loc, inclusiv în medii considerate anterior sigure, cum ar fi casa persoanei hărțuite”*.

Astfel, analiza d-nei cercetător dr. Brutaru particularizează elementele materiale și morale ce caracterizează acest nou tip de agresiune a persoanei.

Dna. cercetător științific gr. III dr. Aura Preda⁴³ aduce pe masa dezbaterilor un studiu de actualitate privind *„Analiza cantitativă privind victimele traficului de persoane în/din România (2020–2021)”*.

³⁹ Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR).

⁴⁰ Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR).

⁴¹ Facultatea de Științe Economice și Juridice a Universității din Pitești.

⁴² Membru Sector Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ.

⁴³ Membru Sector Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ.

Cercetarea se concentrează pe impactul perioadei Covid-19 asupra victimelor traficului de persoane. Astfel, prin studiul realizat se face „o analiză cantitativă comparativă pe anii menționați, în limitele datei obținute de la agenția noastră națională specializată în monitorizarea și prevenirea acestui fenomen (ANITP)”.

O nouă calitate a justiției este pusă în evidență de către dna. lect. univ. dr. Mihaela Agheniței⁴⁴ și dna. lect. univ. dr. Adriana Iuliana Stancu⁴⁵ prin lucrarea „Justiția restaurativă, o soluție majoră a timpurilor noastre”.

Prin noțiunea de „justiție restaurativă” autorii înțeleg acea „îmbinare fericită între aplicarea prevederilor legale de către cei îndrituiți să o facă și societatea civilă care vine să completeze prin mijloace nerestrictive, activitatea de conștientizare de către cel care a încălcat legea, că trebuie să repare prejudicial creat și să înțeleagă că acesta nu este un mod de viață pe care îl poate alege în continuare, în societate”.

Un alt studiu prezentat de dna. lect. univ. dr. Mihaela Agheniței alături de dna. lect. univ. dr. Getty Gabriela Popescu⁴⁶ a vizat „Reacția socială împotriva criminalității”.

Arătând preocupările la nivel internațional privind combaterea criminalității și justiția penală, lucrarea de cercetare arată că „modelele de politică penală aplicate în diverse țări nu sunt și nu pot fi identice”, acestea fiind dependente de specificul politic, economic, social și cultural al fiecărei țări.

Studiul se remarcă prin elemente de tehnică comparată, dar și prin actualitatea problematicii dezbătute.

Cei care au mai contribuit cu studii la prezenta secțiune de specialitate sunt :

- CS II, prof. univ. dr. Nicoleta-Elena Hegheș⁴⁷ cu lucrarea „Mijloace de identificare electronică”;
- Prof. univ. dr. Ion Ristea cu lucrarea „Considerații generale privind infracțiunile contra persoanei”;
- Conf. univ. dr. Mioara-Ketty Guiu cu lucrarea „Noi reflecții privind criza dogmaticii penale”;
- Dl. Cristian Popa⁴⁸ și dl. Romeo-Ioan Gârz⁴⁹ cu lucrarea „Unele considerente privind constatarea infracțiunilor flagrante privind securitatea națională”;
- Lect. univ. dr. Victor Andrei Cărcăle⁵⁰ cu lucrarea „Probleme în legătura cu revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere”;

⁴⁴ Director Centru de cercetare, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

⁴⁵ Director Departamentul Științe Juridice, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

⁴⁶ Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați; Procuror, Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Galați.

⁴⁷ Membru Sector Drept Public „Vintilă Dongoroz” al ICJ.

⁴⁸ Cadru didactic, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”.

⁴⁹ Expert, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”.

⁵⁰ Universitatea „Stefan cel Mare” din Suceava.

▪ Dr. Tiberiu-Viorel Popescu cu lucrarea „*Dreptul românesc în perioada tranziției către societatea criminogenă actuală*”.

În concluzie, putem afirma că sesiunea anuală de comunicări științifice a Institutului de Cercetări Juridice „*Acad. Andrei Rădulescu*” organizată anul acesta în jurul temei „*Dreptul și societatea în tranziție*” confirmă rolul Institutului de *chef d'orchestre* juridic în spațiul cercetării academice românești.

Prin evantaiul subiectelor analizate, dar și prin înalta ținută a contribuțiilor, participantul la evenimentul juridic rămâne cu o imagine clară a realității naționale, europene și internaționale a zilei de astăzi. Totodată, acestuia i s-au adus răspunsuri tehnico-juridice la unele întrebări pe care poate și le pune și la care o clarificare obiectivă se impune în timpurile în care *fake news* este unealta de manipulare constantă.